

KRISTNE FRISKOLERS FORBUND (KFF)

Tlf 22 82 35 80. Fax 22 82 35 81. E-post: post@kff.no. Storgata 10 B, 0155 Oslo

Oslo, 10. januar 2011

Til Kunnskapsdepartementet

Postmottak@kd.dep.no

Høring – forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov – Kompetanseregler mm. Deres referanse: 201005135-/SRM

KFF representerer ca 120 private skoler og høyskoler, av dem ca 85 grunnskoler og videregående skoler, og vi takker for anledningen til å avgi uttalelse.

Uttalelsen vil primært fokusere på forslaget til nye kompetanseregler. Men vi ønsker å uttrykke glede over forslaget om at elever med rett til spesialundervisning nå skal ha rett til å ta det fjerde og femte år ved privat videregående skole. Dette forslaget støttes altså, og det er en helt nødvendig likebehandling det legges opp til både for skolene og – særlig – for de svakeste elevene.

Departementet (KD) foreslår at det skal stilles krav til relevant fagkompetanse for å undervise i de enkelte fag. Både på ungdomstrinnet og i videregående skole skal lærere bare kunne undervise i fag der de har et visst antall studiepoeng og dermed formell undervisningskompetanse. Lærere som ikke fyller disse kravene, kan bare bli ansatt midlertidig ut skoleåret. Det gjøres unntak for ungdomstrinn med færre enn 60 elever og færre enn fem årsverk. Det gjøres ingen unntak for små videregående skoler.

KFF er positiv til at lærere skal ha best mulig kompetanse i de fag de skal undervise i, både faglig og pedagogisk, og støtter fullt ut intensjonen i KDs forslag. Vi er imidlertid usikre på om forslaget innebærer en god måte å få dette til på og frykter at det for mange skoleeiere bare vil føre til mer administrativt arbeid.

Vår hovedinnvending er at en slik regulering går på tvers av den profesjonalisering av både rektorer og skoleeiere som foregår både i offentlige skoler og i friskoler. Ansettelser bør skje ut fra hva som vil øke elevenes læringsutbytte. Dette gjøres best ved en helhetsvurdering i hver ansettelsessak, der formell fagkompetanse som regel er det viktigste momentet. Det er imidlertid mange forhold som avgjør hvem som er en god lærer, ikke alltid er det den formelle kompetansen i enkeltfag som bør veie tyngst. Andre kvalifikasjoner som må tillegges vekt er realkompetanse og pedagogiske evner. Læringsutbyttet avhenger også av læringsmiljøet, som igjen bl.a. avhenger av lærerens sosiale kompetanse. Vi mener at en profesjonell skoleledelse som har frihet til selv å vurdere ansettelser ut fra de lokale forhold, er den viktigste forutsetning for å få de beste lærerne.

For noen skoler er ansettelser et spørsmål om å velge mellom mange søkere, da kan forslaget fungere. For andre er det usikkerhet knyttet til om de i det hele tatt får nok søkere, i hvert fall kvalifiserte søkere. De som skal lyse ut må også ha dette for øye. Forslaget vil mange steder kunne innebære at det må legges opp til mange deltidsstillinger, siden det kan være vanskelig å få lærere med akkurat den fagkombinasjon en trenger. Siden mange deltidsansatte er lite til stede, kan dette føre til dårligere samarbeidsklima og en oppsplittet stab, med de konsekvenser det får for elevenes

læringsmiljø. I verste fall kan konsekvensen bli at en ikke får kvalifiserte lærere til noen av fagene som er lyst ut, fordi ingen vil ha så små stillinger. Forslaget kan også i ytterste konsekvens føre til nedlegging av skoler og en større sentralisering.

Forslaget vil måtte føre til flere midlertidige ansettelser. Det igjen innebærer mer utskiftning i personalet og mer usikkerhet om fremtiden hos de midlertidig ansatte, noe som virker inn på arbeidsmiljøet og dermed på elevenes læringsmiljø. I tillegg fører det til gjentatte utlysninger med alt arbeid og utgiftene som følger med det.

Forslaget har en unntaksordning for små ungdomstrinn. Hvis ordningen blir innført vil dette være helt nødvendig. Grensen som er foreslått, vil innebære at bortimot en tredjedel av ungdomstrinnene i vårt land i utgangspunktet vil være unntatt. Det er sannsynlig at mange skoler som er større enn den foreslåtte grensen vil få problemer, grensen bør derfor settes opp – minst til 90 elever og helst til 120. Vi mener at det bør være en tilsvarende unntaksordning for små videregående skoler. Selv om det her i utgangspunktet bør stilles enda strengere krav til lærernes faglige kompetanse, er det små skoler som vil få problemer med å sette sammen et personale der alle er formelt kvalifisert i de fag de skal undervise i. At videregående skoler er små og ligger desentralisert, har andre fordeler knyttet bl.a. til gjennomføring av vg skole og at flere voksne tar videregående lokalt enn ved lange reiser.

Det er foreslått en unntaksordning for skoler som ikke har eller klarer å skaffe lærere med nødvendig kompetanse. Dette vil midlertidig kunne løse noen av de problemene som er nevnt over. I tillegg til alle de midlertidige ansettelsene, vil dette innebære at en stor andel av lærerne ikke vil være formelt kvalifisert for de fagene de underviser i. Det er vanskelig å se for seg det positive i en bestemmelse som i så stor grad legger opp til unntak.

Skoler som er godkjent under privatskoleloven er alternative skoler og har krav om å være annerledes enn offentlige skoler og vil derfor som regel ha tilleggskrav til søkere til lærerstillinger. Dette forsterker de problemene som forslaget skaper for offentlige skoler.

Det er fare for at en slik styring av ansettelser som det legges opp til også vil medføre en styring av lærerstudenters valg av fag. Mulighetene for å få full stilling kan føre i retning av fag med mange undervisningstimer. Dette kan på sikt føre til problemer med å få kvalifiserte lærere i enkelte fag.

Det legges opp til en lang overgangsordning – omtrent 40 år i og med at forslaget ikke får konsekvenser for allerede utdannede lærere. Dersom forslaget blir vedtatt, blir det enda viktigere enn nå med et godt, lett tilgjengelig og økonomisk overkommelig videreutdanningsopplegg for lærere med gammel lærerutdannelse. Det er neppe til å unngå at uten et slikt, vil lærere med gammel utdannelse etter hvert oppfattes som mindre kompetente, med de konsekvenser det kan få både for ansettelser og for arbeidsmiljø.

KFF mener at kompetansekravene som er foreslått ikke bør innføres. Det kan gjerne formaliseres at en nødvendighetsvurdering i forhold til formell kompetanse skal legges inn i ansettelsesprosesser, eller en kan på andre måter forsterke viktigheten av denne kompetansen. Men forslaget har så vidt mange negative konsekvenser at det ikke bør gjennomføres. Skulle man likevel ønske å gå videre med saken, mener vi at øvre grense for små skoler som er unntatt, bør være høyere enn departementets forslag og også omfatte videregående skoler.

Viktigere enn krav om formell kompetanse er det å sørge for gode vilkår for videreutdannelse, slik at flere lærere blir bedre kvalifisert. Dersom kvaliteten i norsk skole skal heves, må dette være overordnet, sammen med at skolene får frihet til å ansette dem de betrakter som best kvalifisert.

Dette forutsetter en fortsatt vekt på profesjonalisering av skoleledere og skoleeiere. Dersom studiepoeng i undervisningsfagene skal være det primære kriteriet for ansettelse, fratras skolens ledelse muligheten til en helhetlig vurdering av realkompetanse når det gjelder både hvem som bør ansettes og hva de skal undervise i.

Med vennlig hilsen
Kristne Friskolers Forbund

Torgeir Flateby
Generalsekretær

Signe Sandsmark
Seniorrådgiver